

УДК 628.87:658.3:697.1

ВПЛИВ РОЗТАШУВАННЯ ПРИМІЩЕННЯ В БУДІВЛІ НА ТЕПЛОВИЙ РЕЖИМ ПРИМІЩЕННЯ ПРИ АВАРІЙНО-ДЕФІЦИТНИХ СИТУАЦІЯХ В СИСТЕМАХ ТЕПЛОГАЗОПОСТАЧАННЯ

Колесник І. О., канд. техн. наук; Ветвицький І. Л., канд. техн. наук, доц.;

Каспійцева В. Ю., канд. техн. наук

Державний вищий навчальний заклад

«Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»

Постановка проблеми. Кожне приміщення в будівлі має кілька видів огорожувальних конструкцій. Крім зовнішніх огорожень, наприклад, зовнішніх стін, вікон або інших зашкленних поверхонь, безгорищних покриттів, горищних перекриттів і підлог, заснованих на ґрунті, є внутрішні конструкції, тобто перегородки і внутрішні несучі стіни, підлоги, засновані на міжповерхових перекриттях і т. д. Кожне з цих огорож робить свій вплив на розподіл і коливання температур в опалювальних приміщеннях. З практики експлуатації будівель відомо, що кутові приміщення і взагалі приміщення з відносно великою площею зовнішніх огорожень відрізняються значними коливаннями температури внутрішнього повітря як в літню пору року (при періодичному опроміненні сонцем), так і в зимовий (при коливаннях тепловіддачі опалювальних приладів). Коливання температури внутрішнього повітря несприятливо впливає на самопочуття людей. Тому, у приміщеннях з постійним перебуванням людей дуже важливо підтримувати постійний температурний режим, не допускати різких температурних коливань повітря [1–3].

Мета дослідження. Аналіз і обґрунтування рішень щодо забезпечення необхідного рівня надійності і ефективності елементів комплексу теплозабезпечення будівлі з позиції гарантованої підтримки необхідних внутрішніх теплових умов при аварійно-дефіцитних ситуаціях в системах теплогазопостачання. Сучасні повнозбірні та блокові будівлі масової забудови, що споруджуються за типовими проектами, відрізняються від традиційних меншою масою стінових конструкцій і більшою площею скління зовнішніх огороження, що знизило їх теплотривкість.

Результати. Параметри мікроклімату в приміщеннях будівель визначаються не тільки роботою систем опалення та вентиляції, а також теплофізичними характеристиками огорожуючих конструкцій. Важливу роль відіграють будівельні матеріали, а саме показники їх теплопровідності, термічного опору, паропроникнення, теплотривкості [4; 5].

Виконання необхідних умов мікроклімату з урахуванням виду діяльності багато в чому залежить від теплового режиму будівель, який визначається сукупністю всіх факторів і процесів, що протікають в приміщеннях, а безпека життєдіяльності людини в значній мірі визначається умовами мікроклімату в приміщенні.

Необхідний тепловий режим забезпечується значеннями чотирьох параметрів. Це температура, вологість і рухливість внутрішнього повітря приміщення, а також середня (радіаційна) температура на внутрішній поверхні огорожень.

Таким чином, забезпечення теплового режиму полягає в цілеспрямованому впливі на формування теплових умов в приміщеннях з метою підтримки внутрішньої температури повітря в приміщенні і на поверхні огорожень в заданих межах з урахуванням санітарно-гігієнічних умов. Тому при оцінці можливості управління мікрокліматом в приміщеннях враховують теплостійкість будівель.

Для дослідження розглянуто дев'ятиповерхову будівлю з керамічної цегли з наступними тепловими характеристиками приміщень (табл. 1) [1–3]. Будівля розташована в Придніпровському регіоні.

Таблиця 1

Теплові характеристики приміщень будівлі

Матеріал зовнішніх стін	Розміщення приміщення в будівлі*	$C_{ог} \cdot 10^{-2}$ КДж/°С	$Q_{лит}$ Вт/°С	β , ч
Цегла (П-29,9 поверхів)	1	123,6	29,6	116
	2	122,2	41,5	81,8
	3	129	52,4	68,4

*Середнє (1), кутове (2) на проміжному поверсі, кутове на верхньому поверсі (3).

Як опалювальні прилади обрані радіатори МС 140 з наступними значеннями коефіцієнту для підрахунку теплоаккумуляції огорожувальних конструкцій k_t для приміщень будівлі (табл. 2) та темпу охолодження та нагріву m , год⁻¹ нагрівального приладу (табл. 3) [1–3].

Таблиця 2

Коефіцієнт для підрахунку теплоаккумуляції огорожувальних конструкцій приміщення k_t

Нагрівальний прилад і вид опалення	Положення приміщення в будівлі	
	кутове	середнє
Радіатори і конвектори	0,92	0,96

Таблиця 3

Темп охолодження та нагріву m , год⁻¹ металевих нагрівальних приладів

Нагрівальний прилад	Охолодження з теплоносієм (водою)	Охолодження без теплоносія; нагрівання маси приладу
Радіатор чавунний типу М-140	1,3	3,6

Очікувану температуру внутрішнього повітря t_e , яка встановиться в різних по розташуванню приміщеннях через час Z після порушення нормального теплового режиму визначаємо використовуючи наступну залежність [1–3]:

$$t_e = \left(k_t - \frac{1}{(1 - \beta * m)} \right) * e^{\frac{-z}{\beta}} * V_{01} + \left(t_n + \frac{Q_{ноб}}{Q_n} \right), \quad (1)$$

де:

$V_{01} = t_{e.o} - t_{з.y}$; $t_{з.y}$ – умовна температура зовнішнього повітря,

$$t_{з.y} = t_3 + \frac{Q_{ноб}}{Q_n},$$

$Q_{ноб} = 21 \cdot F_{пл}$ – побутові теплонадходження, Вт;

Q_n – питомі тепловтрати, Вт/°С;

m – темп охолодження нагрівальних приладів, год⁻¹;

β – коефіцієнт акумуляції тепла, год;

k_t – коефіцієнт для підрахунку теплоаккумуляції огорожувальних конструкцій приміщення;

Z – час охолодження внутрішнього повітря, год.

Результати розрахунків динаміки температури внутрішнього повітря для приміщень – середнє, кутове на проміжному поверсі, кутове на верхньому поверсі – представлені на рисунках 1–4 у вигляді графіків залежності температур зовнішнього повітря від часу порушення нормального теплового режиму.

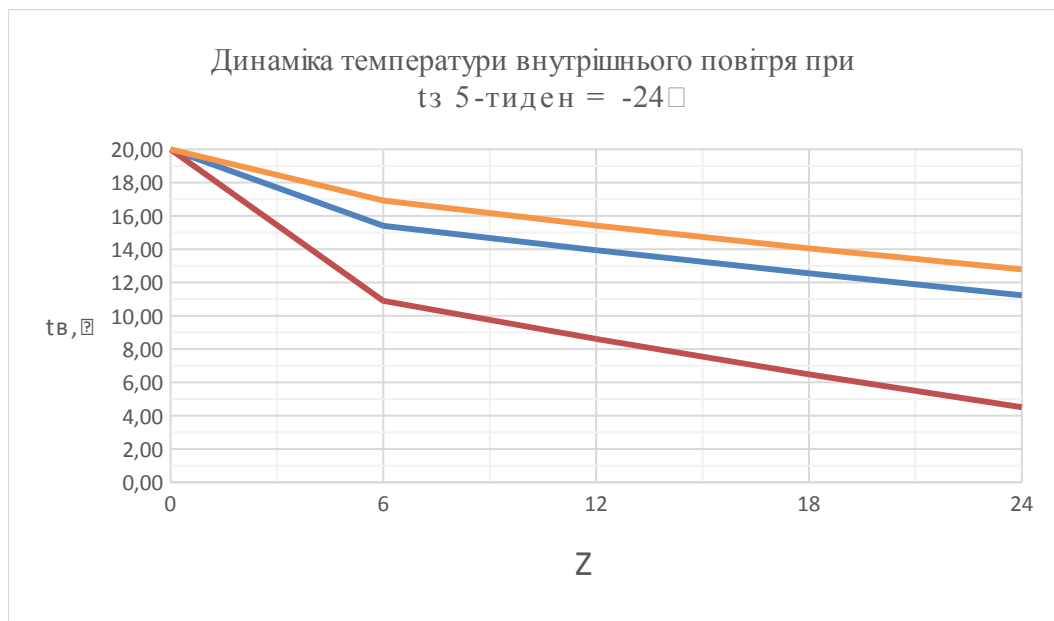

Рис. 1. Динаміка температури внутрішнього повітря приміщень будівлі за розташуванням – середнє (сер. прим.), кутове першого поверху (кут. 1-пов.), кутове останнього поверху (кут. 2-пов) за температури зовнішнього повітря холодної п'ятиденки $t_{z, 5\text{-тиденки}} = -24^\circ\text{C}$ при порушенні нормального теплового режиму

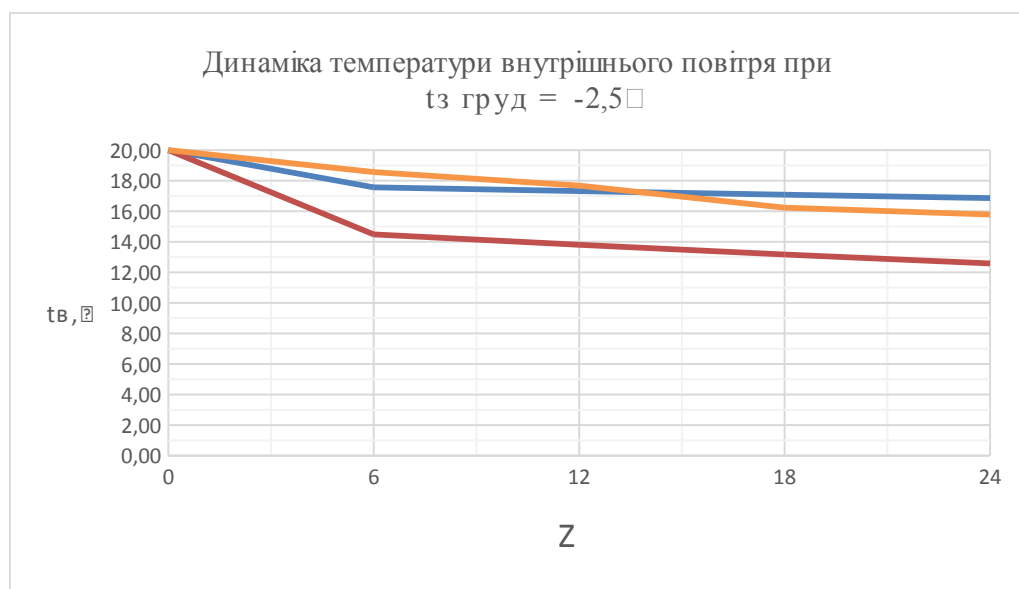

Рис. 2. Динаміка температури внутрішнього повітря приміщень будівлі за розташуванням – середнє (сер. прим.), кутове першого поверху (кут. 1-пов.), кутове останнього поверху (кут. 2-пов) за температури зовнішнього повітря грудня місяця $t_{z, \text{грудня}} = -2,5^\circ\text{C}$ при порушенні нормального теплового режиму

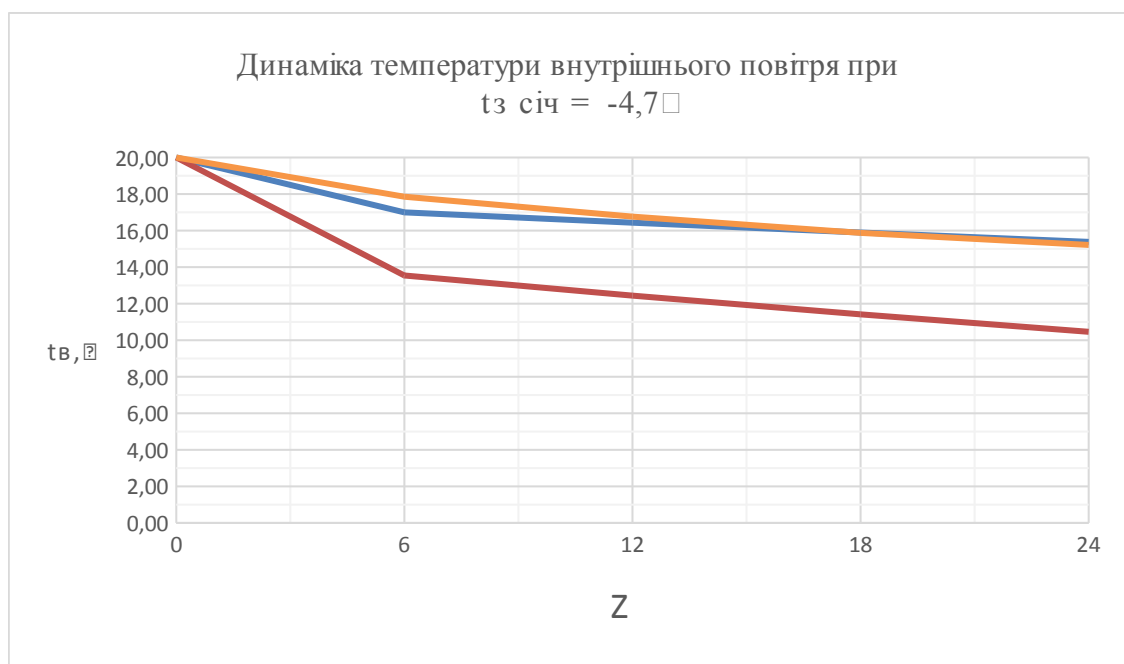

Рис. 3. Динаміка температури внутрішнього повітря приміщень будівлі за розташуванням – середнє (сер. прим.), кутове першого поверху (кут. 1-пов.), кутове останнього поверху (кут. 2-пов) за температури зовнішнього повітря січня місяця $t_{з\ січня} = -4,7\text{ }^{\circ}\text{C}$ при порушенні нормального теплового режиму

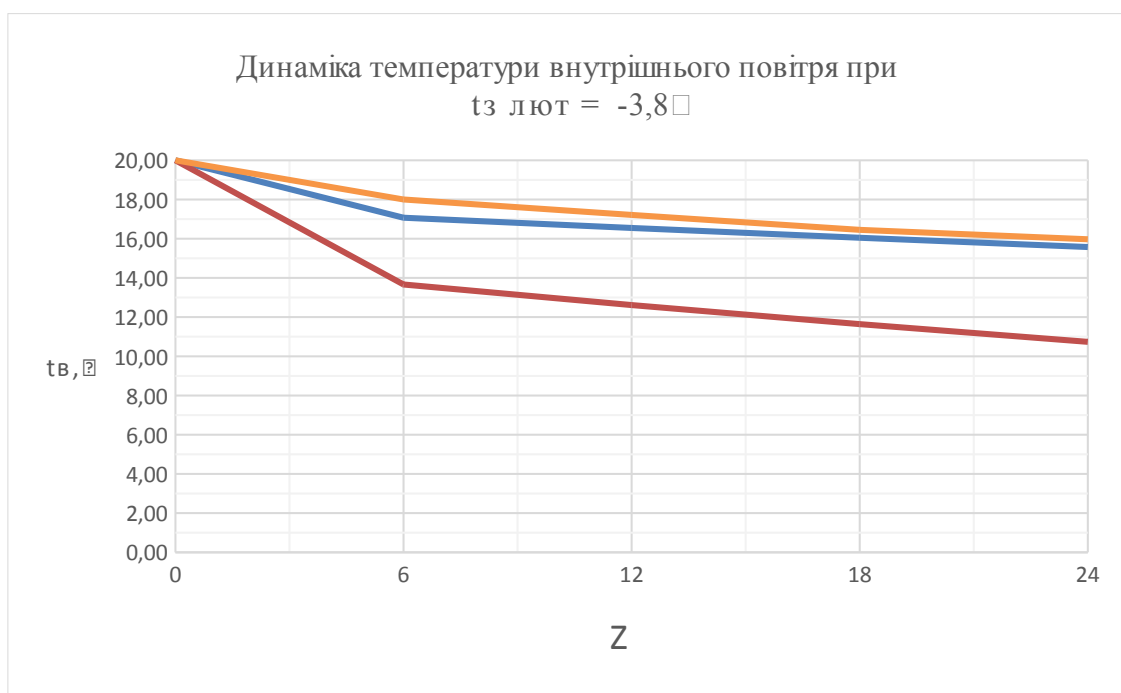

Рис. 4. Динаміка температури внутрішнього повітря приміщень будівлі за розташуванням – середнє (сер. прим.), кутове першого поверху (кут. 1-пов.), кутове останнього поверху (кут. 2-пов) за температури зовнішнього повітря лютого місяця $t_{з\ лютого} = -3,8\text{ }^{\circ}\text{C}$ при порушенні нормального теплового режиму

Дослідження проведено для одного параметру мікроклімату – температури внутрішнього повітря.

Висновки. Внутрішня температура повітря приміщень при аварійно-дефіцитних ситуаціях в системах теплогазопостачання залежить від наступних факторів:

- температури зовнішнього повітря;
- часу охолодження приміщень (скільки годин минуло з моменту порушення нормального теплового режиму);
- об'єму приміщень;
- розташуванню приміщень в будівлі, тобто від коефіцієнту акумуляції тепла.

Аналізуючи динаміку охолодження внутрішнього повітря можна зробити висновок, що найшвидше охолоджується кутове приміщення першого поверху з коефіцієнтом акумуляції тепла $\beta = 81,8$ год.

Найповільніше охолоджується приміщення, яке розташоване посередині будівлі – середнє – з коефіцієнтом акумуляції тепла $\beta = 116$ год.

Кутове приміщення останнього поверху з коефіцієнтом акумуляції тепла $\beta = 68$ год. має великий об'єм і тому охолоджується повільніше ніж кутове приміщення першого поверху.

Отримані результати можуть бути враховані при проектуванні та регулюванні систем опалення, для створення комфортних параметрів мікроклімату.

Список використаних джерел

1. Кононович Ю. В. Тепловой режим зданий массовой застройки. Москва : Стройиздат, 1986. 158 с.
2. Данилов М. П., Григорьев Л. Н., Мерещук А. В. Теплоустойчивость и тепловой режим зданий, инженерных коммуникаций и промышленных объектов. Днепропетровск : РИО ПГАСА, 2001. 122 с.
3. Данилов М. П., Ветвицкий И. Л., Чесанов Л. Г., Колесник И. А. Теплоустойчивость зданий в экосистеме «окружающая среда – здание – человек» (аварийно-дефицитные тепловые режимы, гелио- и ветровые аспекты) : учеб. пособ. Днепропетровск : Полиграфист, 2005. 262 с.
4. Колесник И. А., Данилов М. П., Ветвицкий И. Л. Особенности аварийных ситуаций в системах теплогоснабжения зданий. Безопасность жизнедеятельности в XXI веке : матер. V междунар. симп. Днепропетровск, 2005. С. 39–40.
5. Колесник И. А., Федоренко А. И., Полищук С. З., Долодаренко В. А. К вопросу оценки надежности теплоснабжения, обеспечивающего санитарно-гигиенические требования в жилых помещениях. Екологічний інтелект – 2012 : матер. доповідей VII міжнар. та XVIII традиц. наук.-практ. конф. (24–25 квітня 2012 р.). Дніпроп. нац. ун-т залізн. трансп. ім. акад. В. Лазаряна; за ред. : Яришкіної Л. О., Арламової Н. Т., Сороки М. Л. Дніпропетровськ, 2012. С. 69–71.